

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล สถานที่ในการดำเนินการศึกษา และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อข้าวอินทรีย์ มีขอบเขตการศึกษารวมองค์ประกอบของทัศนคติทั้ง 3 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) ทั้งศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ที่มีผลต่อทัศนคติของผู้บริโภค

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษานี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่เป็นผู้บริโภคข้าวสารและซื้อข้าวสารแบบบรรจุถุง ที่รู้จักข้าวอินทรีย์

3. ขนาดตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงกำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 200 ราย (Sudman, 1976: 87 อ้างถึงใน คุณทลี รื่นรัมย์, 2549: 187) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากสถานที่ที่มีสินค้าข้าวอินทรีย์วางจำหน่าย ทั้งนี้เพื่อการกระจายของข้อมูลได้แบ่งสถานที่การเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม จำแนกตามช่องทางการจัดจำหน่าย ดังนี้

(1) ร้านค้าปลีกสมัยใหม่และซูเปอร์มาร์เก็ต จำนวน 70 ตัวอย่าง ดังนี้

ริมปิงซูเปอร์มาร์เก็ต สาขา สี่แยกสนามบิน	จำนวน	10 ตัวอย่าง
ริมปิงซูเปอร์มาร์เก็ต สาขา มิโชค	จำนวน	10 ตัวอย่าง
ริมปิงซูเปอร์มาร์เก็ต สาขา สาขานวรัฐ	จำนวน	10 ตัวอย่าง
ท็อปซูเปอร์มาร์เก็ต สาขา โชตนา	จำนวน	10 ตัวอย่าง
โลตัส สาขาหางดง	จำนวน	10 ตัวอย่าง

โลตัส สาขาคำเที่ยง	จำนวน	10 ตัวอย่าง
คาร์ฟูร์ สาขาเชียงใหม่	จำนวน	10 ตัวอย่าง
(2) ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพและตลาดนัดเกษตรอินทรีย์ จำนวน 130 ตัวอย่าง ดังนี้		
ร้านเอเดน	จำนวน	50 ตัวอย่าง
ร้านบ้านสวนผัก	จำนวน	10 ตัวอย่าง
คลังเกษตรอินทรีย์ เจ เจ มาร์เก็ต	จำนวน	40 ตัวอย่าง
ร้านค้าเกษตรปลอดสารพิษ mcc	จำนวน	20 ตัวอย่าง

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 200 คน จะใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเฉพาะผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อข้าวสารแบบบรรจุถุง และรู้จักข้าวอินทรีย์เท่านั้น

วิธีการศึกษา

1. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อข้าวอินทรีย์ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคข้าวสารและซื้อข้าวสารแบบบรรจุถุง ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่รู้จักข้าวอินทรีย์ จำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนครั้ง ขนาด ประเภทของข้าวที่ซื้อ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อข้าวอินทรีย์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

(1) การวัดความรู้ ความเข้าใจ ต่อข้าวอินทรีย์ เป็นคำถามที่วัดความรู้ โดยเลือก ทราบ หรือ ไม่ทราบ เช่น ข้าวอินทรีย์เป็นข้าวที่ได้จากการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ ราคาข้าวอินทรีย์สูงกว่าราคาข้าวที่จำหน่ายทั่วไป สามารถซื้อข้าวอินทรีย์ได้ตามร้านค้าปลีกสมัยใหม่ และซูเปอร์มาเก็ต มีการรณรงค์การบริโภคข้าวอินทรีย์ตามสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

(2) การวัดความรู้สึก ความพึงพอใจที่มีต่อคุณสมบัติด้านต่างๆ ของข้าวอินทรีย์ เป็นคำถามวัดระดับความเห็นด้วย เช่น การผลิตข้าวอินทรีย์ช่วยรักษาสมดุลของธรรมชาติ ราคาของข้าวอินทรีย์เหมาะสมกับคุณภาพ สถานที่จำหน่ายหาซื้อได้ง่ายสะดวก และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการบริโภคข้าวอินทรีย์ เป็นต้น

(3) การวัดแนวโน้มพฤติกรรม โดยใช้คำถามแบบมีตัวเลือก ซื่อ หรือ ไม่ซื่อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้บริโภคในเรื่องความต้องการต่อส่วนประสมการตลาดของข้าวอินทรีย์ เพื่อปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดของข้าวอินทรีย์ให้ดีขึ้น เช่น ข้อเสนอแนะด้านผลิตภัณฑ์ ข้อเสนอแนะด้านราคา ข้อเสนอแนะด้านช่องทางจัดจำหน่าย และข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการตลาด เป็นต้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

ในการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของทัศนคติที่มีต่อข้าวอินทรีย์ในองค์ประกอบด้านความรู้สึกกำหนดให้คะแนนแต่ละระดับ ในความคิดเห็นของผู้บริโภค แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ตามมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)(ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2548: 149) ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 5
เห็นด้วย	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 4
ไม่แน่ใจ	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 3
ไม่เห็นด้วย	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 1

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ได้กำหนดไว้โดยใช้มาตรวัดตัวแปรที่ต้องการวิเคราะห์ มาแบ่งเป็นช่วงเท่าๆกัน ตั้งแต่ 1-5คะแนน โดยให้คะแนนหรือน้ำหนักจากเห็นด้วยอย่างยิ่งไปหาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็น 5 ถึง 1 ตามลำดับ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert scale) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2548: 149) ซึ่งความกว้างของอันตรภาคชั้นสามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}$$

$$\text{จำนวนชั้น} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

แสดงเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยในแบบสอบถาม ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้ ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2551 ถึงเดือนสิงหาคม 2552 รวมเป็นเวลา 9 เดือน โดยเก็บข้อมูลในเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2552